

Nolite timere eos, qui occidunt corpus

(kázání na den Stětí Jana Křtitele, S109)

Nebojte se těch, kdo vás tělesně zabíjejí, poněvadž duch ducha nezabíjí. Ducha dává duchu život. „Kdo vás chtějí zabít“, to je tělo a krev. Tohleto je tělo a krev a to obojí umírá. To vznešenější na člověku je krev – pokud je dobrá; ale [také] je krev v člověku to nejhorší – když je zlá. Když však krev přemůže tělo, je člověk pokojný a pokorný, čistý, a má v sobě veškeré ctnosti. Když ovšem tělo přemůže krev, stane se člověk namyšlený, zlostný a nečistý a má v sobě všechny nectnosti. A tím se chválí můj pán svatý Jan. Ale já ho nemohu dost vynachválit, Bůh ho více vychválil.

A teď prosím, abyste naostřili uši, neboť budu povídat, co jsem ještě nikdy neřekl. Když Bůh tvořil nebesa i zemi se všemi tvory, nepracoval. Neměl nic na činění. A v něm také nebylo žádného účinku. A tu Bůh řekl: učiňme někoho podobného“. Tvořit je lehké. To můžeš dělat jakkoli a kdykoli. Ale když něco dělám, dělám to sám, svou vlastní silou a v sobě, a úplně tomu vtiskuji svůj obraz. „Učiníme někoho podobného“ – ne ty, Otče, ne ty, Syne, ne ty Svatý Duchu – my, úradkem [celé] svaté Trojice – my učiníme sobě podobného. Když Bůh učinil člověka, vytvořil duši dílo podoby, své působící dílo a nepomíjející. A bylo to tak veliké dílo, že nebylo ničím než duší a duše nebyla než [tímto] božím dílem.

[Celá] boží přirozenost i jeho bytí a božství záleží v tom, že musí působit v duši. Požehnej Bůh, Bůh požehnej!¹ A poněvadž Bůh tvoří v duši, své dílo miluje. A co je duše, když v ní Bůh působí? To působení je tak ohromné, že by onoho účinku nebylo možné dosáhnout jinak, než láskou, a láska není jiné než Bůh. Bůh miluje sebe, svou přirozenost, své bytí a božství. A láskou, kterou má Bůh uvnitř sám k sobě, miluje [také] celé stvoření. Láskou, kterou Bůh miluje sebe, miluje [také] veškeré stvoření, ba více: miluje je jako Boha. Láskou, kterou Bůh sebe miluje, miluje vše. Požehnej Bůh, Bůh požehnej.²

A také teď prosím, abyste dávali pozor, protože řeknu, co jsem ještě nikdy neřekl: Bůh sám sebe zakouší. A tímž zakoušením, jímž zakouší sám sebe uvnitř sebe, zakouší i vše stvořené. Zakoušením, které má Bůh pro sebe, tím zakouší i všechno stvoření, ba více: zakouší je jako Boha. Smyslem, jaký Bůh sebe zakouší, zakouší vše.

A hleďte: Všechno stvořené směřuje k nejvyšší dokonalosti.

A teď vás zapřísahám, abyste při věčné a nepomíjející moudrosti a při mé [vlastní] duši dávali pozor, neboť řeknu, co jsem ještě nikdy neřekl: Bůh a božství se od sebe liší jako nebe a země. Řeknu to ještě jednou a lépe: Vnitřní a vnější člověk se od sebe liší jako nebe a země. Bůh je nad obojím na tisíc mil. Bůh je i není [zároveň].

Teď se vracím k tomu, co jsem říkal, že Bůh zakouší sama sebe ve všem. Slunce vylívá svoji zář na celé stvoření. A na co padnou sluneční paprsky, to k sobě přitáhne, ale neztratí přitom nic ze své sluneční kvality. Všechny bytosti se svým poznáním vztahují ke své bytostné podstatě. A celé tvorstvo se vztahuje k mému intelektu, aby se ve mně stalo intelektuálním. Jen já chystám

1 Význam této exklamacce není jasný. Pokud byla zaznamenána autenticky, mohla by být pokusem mluvčího (Eckharta) uklidnit bouřící se posluchače.

2 Viz předch. pozn.

celé stvoření pro Boha. Počkejte, co to děláte?³

A teď se dostávám k mému vnitřnímu a vnějšímu člověku. Mohu pohlédnout lilie na poli a vidím jejich jemný zjev, jejich barvu i jejich lístky, ale jejich vůni, kterou vydechují, nevidím. Proč? Vždyť přece i ta jejich vůně je [také nějak] ve mně. Ale co říkám, je ve mně a já to pronáším [do světa] kolem mne. Vše stvořené zakouší můj vnější člověk jako stvořené: víno jako víno, chléb jako chléb, maso jako maso. Ale můj vnitřní člověk to nezakouší jako [nějakou část] stvoření, ale jako dary boží. Ale pro mého nejnvtřnějšího člověka to nejsou ani dary boží, ale pokaždé něco nového.

Vezmu nádobu s vodou, položím na ni zrcadlo a vystavím ji slunečnímu kotouči. Slunce vydává ze sebe zář svého světla, ze sluneční podstaty a přesto nepomíjí. Odraz slunce v zrcadle, to je [jakési] slunce ve slunci. A přesto je tím, čím je. A tak je tomu i s Bohem. Bůh je svojí přirozeností, svým bytím i svým božstvím přítomen v duši. A přesto není duší. Odraz duše, je Bohem v Bohu. A přesto je [stále] tím, co je.

Stávající se Bůh. Když veškeré stvoření vyslovuje Boha, Bůh se stává, děje. Kdybych spočíval v základu a v podstatě, v trysku a proudění božství, nikdo by se mne netázal, co zamýšlím, nebo co dělám. Nebylo by tam [totiž] nikoho, kdo by mi mohl takovou otázku položit. Jako jsem já vyprýštil [z Boha], stejně tak veškeré tvorstvo vyslovuje Boha. A kdyby se mne zeptali: „Bratře Eckharte, kdy jste vyšel z domu“, znamenalo by to, že jsem před tím musel být uvnitř. A právě tak hovoří veškeré stvoření o Bohu. Ale proč nemluví o božství? Vše, co je v božství, je jedno. A o tom se nedá hovořit. To Bůh je činný a působí, božství nijak nepůsobí. Ani nemá, co by způsobilo., není v něm žádného účinku. Ale také žádný účinek nepopírá. Bůh a božství se vzájemně liší svým působením a nepůsobením. Kdykoli opět dospějí k Bohu, pokud u něj nezůstanu, je mé proniknutí [k němu] vznešenější, než můj původ v emanaci. Já jediný převádím všechno stvořené z jejich intelektu ve svůj, takže pak existuje ve mně.

Jestliže někdo pochopil toto kázání, tomu budu požehnáním. I kdyby tady nikdo nebyl, musel bych kázat téhle kasičce.

Jsou takoví ubožáci, že přijdou domů a řeknou [si]: Jen zůstanu v klidu, budu jíst svůj chléb a sloužit Bohu. Při samé věčné pravdě vám říkám, že tito lidé určitě jsou a zůstanou v bludu, neboť nikdy nemohou dosíci a vydobýt si toho, čeho dosahují a co si dobývají ti, kdo Boha následují v chudobě a [dobrovolném] vyhnanství. Abychom toho dosáhli, pomoz nám Bůh. Amen.

³ Tato poznámka se zdá potvrzovat domněnku vyslovenou výše – rozruch se zřejmě rozrůstal a možná někteří lidé odcházeli z kázání.